

Bedrijfseconomische waardering van DGA-pensioen

Wat is je pensioen waard?

Jacques Borremans

De fiscale waardering van een pensioenverplichting van een DGA is geen hogere wiskunde. De bedrijfseconomische waardering daarentegen is veel complexer; er moet met veel meer variabelen rekening worden gehouden. De bedrijfseconomische waardering toont de DGA de echte waarde van zijn pensioen. Van belang bij de overdracht van pensioenkapitaal tussen BV's, waardebeoordeling bij echtscheiding en het geeft de DGA een notie van wat zijn pensioen waard is.

OVER HET ALGEMEEN heeft de DGA die zijn pensioenvoorziening 'in eigen beheer' vormt, deze ondergebracht in een vennootschap die als een kleine rechtspersoon valt te kwalificeren. Dit kan zijn eigen persoonlijke vennootschap zijn of een extern pensioenlichaam, zoals bijvoorbeeld de pensioen-BV. De pensioentoezegging is in ruim 99% van de gevallen gebaseerd op het eindloonprincipe. Vanuit fiscaal oogpunt nog steeds het pensioensysteem dat de hoogste pensioenaanspraken oplevert en in het verlengde daarvan, de hoogste fiscale pensioenverplichting en dotaties. Een pensioenregeling die zonder meer is te kwalificeren als een 'toegezegd-pensioen'-regeling.

Wat verklaart het verschil tussen de fiscale en de bedrijfseconomische verplichting?

De fiscale waardering van pensioenverplichtingen is een exacte wetenschap. Uitputtend staat in de wet beschreven welke grondslagen gelden voor een fiscale pensioenverplichting. Zaken zoals bijvoorbeeld de werkelijke rentestand of ontwikkeling van de inflatie zijn hiervoor niet relevant. Voor de fiscale waardering wordt een rekenrente gehanteerd van 4%. Juist de fiscale waarderingsgrondslagen zijn de afgelopen jaren door wetswijzigingen en jurisprudentie steeds verder uitgebreid. Denk daarbij aan het verbod op de

toepassing van leeftijdsterugstellingen en het niet meer mogen reserveren voor het vooroverlijdensrisico. De fiscale en de werkelijke waarde van het DGA-pensioen lopen daardoor steeds verder uiteen. Om de bedrijfseconomische waarde te bepalen van de pensioentoezegging moeten we ons verdiepen in de pensioentoezegging zelf. De pensioentoezegging van een DGA heeft een aantal specifieke aspecten die in de fiscale waardering buiten beschouwing blijven.

Het kortlevensrisico: nabestaandenpensioen
Ten eerste de aard van de toezegging van het nabestaandenpensioen. Dit nabestaandenpensioen zal ingaan direct na overlijden van de DGA en levenslang worden uitgekeerd aan de partner van de DGA. Bovendien is het nabestaandenpensioen een afgeleide van het totaal te bereiken pensioen ongeacht het op balansdatum opgebouwd ouderdompensioen. Dit vooroverlijdensrisico, ook wel kortlevensrisico, is een direct risico dat drukt op de BV. Naast het levenslange nabestaandenpensioen kennen de standaard pensioenbrieven over het algemeen ook een toezegging van een nabestaandenoverbruggingspensioen, ook wel ANW-hiaat genoemd.

Het langlevensrisico: ouderdompensioen
Ten tweede, het levenslange karakter van de toezegging van het ouderdomspen-

Praktische handvatten

In dit artikel geven wij u enige praktische handvatten om de bedrijfseconomische waarde van het pensioen vast te stellen en in welke situaties deze toepasbaar is. In onze bijdrage van AN 1, 2006 gaven wij u inzicht in de praktische gevolgen van de twee RJ-Uitingen inzake de bedrijfseconomische waardering van de pensioenverplichting van de directeur-grotaandeelhouder. Daarin braken we ook een lans voor een evenwichtig pensioenadvies.

sioen, oftewel het langlevensrisico. Ook DGA's zullen naar verwachting langer leven dan de huidige overlevingstafels. Als uitvoerder van de pensioentoezegging moet je dit lang(er)levensrisico incalculeren in de vermogensvorming binnen de BV. Dit wordt gerealiseerd door het toepassen van een leeftijdsterugstelling van -5 voor mannen en -6 voor vrouwen op de meest recente overlevingstafels.

Inflatiecorrectie

Ten derde, de inflatiecorrectie. In de meeste pensioenbrieven is er sprake van waarde vaste pensioenen, ook wel opengeïndexeerde pensioenen genaamd. Die waarde vastheid komt niet alleen tot uiting in de wijze waarop het ouderdompensioen moet worden geïndexeerd bij ingang, maar ook bij het beëindigen van de deelneming van de DGA aan zijn pensioenregeling en het nabestaandenpensioen dat moet worden uitgekeerd aan de nabestaandenpensioenen na overlijden van de DGA.

Salarijsstijgingen na balansdatum

Sinds jaar en dag is het in fiscale zin verboden om een voorziening voor de 'coming-backservice' op te nemen. De coming-backservice is een pensioenlast die in de toekomst ontstaat als gevolg van een salarisstijging maar mede betrekking heeft op reeds verstreken

dienstjaren. Accountants met middelgrote en grote ondernemingen hebben inmiddels ervaren dat volgens Richtlijn 271 inzake personeelsbeloningen dit effect wel degelijk tot uiting dient te komen in de waardering van werkne- merspensioenregelingen (individuele en collectief) die te kwalificeren zijn als toegezegd-pensioenregeling.

Hoe de bedrijfseconomische verplichting te bepalen?

Om de bedrijfseconomische verplichting te bepalen zijn een aantal mogelijke wegen te bewandelen. Van oudsher wordt aan een offerte van een levensverzekeraar de bedrijfseconomische waarde ontleend. Zij zijn immers een zakelijk handelende derde partij die een 'reële' prijs vraagt voor de uitvoering van een pensioenregeling. Echter, met het punt van het voorwaardelijke karakter van de indexatie kan een verzekeraar niet uit de voeten. Zij zijn slechts in staat om een vast geïndexeerd pensioen, dus een onvoorwaardelijke indexatie, uit te voeren en te prijzen. Bovendien, ze zien al die 160.000 DGA's al komen die jaarlijks een opgave willen hebben....

RJK B14 artikel 110

De accountant kan ons inziens beter hou- vast zoeken bij de Richtlijn voor kleine rechtspersonen. Ten aanzien van een bedrijfseconomische waardering geeft de RJK in B14 artikel 110 een aantal handvat- ten. De eerste is vrij duidelijk en staat toe om bij de waardering geen rekening te houden met toekomstige salarisstijgin- gen. De tweede daarentegen is minder duidelijk en vraagt om een stellingname van de lezer. Het betreft de te hanteren re- kenrente, ook wel disconteringsvoet ge- noemd. Deze dient gelijk te zijn aan het verschil tussen het 'reëel verwacht beleg- gingsrendement' en een 'percentage dat de gemiddeld te verwachten toekomstige indexatie (...) representeert'. Wat is het 'reëel te verwachten beleg- gingsrendement'? Voor een verklar- ing hiervoor maken we wederom een zijstapje naar de Richtlijn 271 voor (middel)grote rechtspersonen. Hierin worden de regels gegeven voor de waar- dering van toegezegd-pensioenregelin- gen. Ook hierin wordt een rendements- maatstaf genoemd.

Voor een pensioenregeling met 1 deel- nemer, zoals de DGA, is de duration dus af te leiden van zijn werkelijke leef- tijd. Op basis van de maandelijks door De Nederlandsche Bank gepubliceer- de rentetermijnstructuur is een dura- tiontabel (zie kader) af te leiden. De tabel is gebaseerd op overlevingstafel 95/00 met een risico-opslag van 0,25%punt vanwege de correctie voor hoogwaardige ondernemingsobligaties.

Vanwege de op dit moment nagenoeg vlakke rentestructuur kan uit praktisch oogpunt een voor alle leeftijdscategorie- en gelijk rentepercentage worden gehan- teerd. Gebruikelijk is het om in dit ver- band te kiezen voor een duration van 15 jaar. Met ingang van 30 november 2006 is dit 4,029% plus een opslag van 0,25%.

De inflatie

Een ander punt is de inflatie. Binnen het EU-stabiliteitspact is afgesproken om het langjarig inflatiepeil structureel niet hoger te laten worden dan 2%. Aange- zien er sprake is van een voorwaardelij- ke indexatie die in de praktijk afhankelijk zal zijn van de voor indexatie beschikbare middelen binnen de vennootschap, advi- seren wij om het hanteren van een infla- tiecomponent bij de berekening achter- wege te laten indien er geen middelen zijn om de indexatie te financieren.

Toepassing bedrijfseconomische waarde

Hoewel de RJK nog steeds toestaat om de fiscale pensioenverplichting op te ne-

Een voorbeeld

Een 55-jarige DGA met een 3 jaar jongere partner heeft per 31-12-2006 een opgebouwd pensioenrecht van € 50.000. Indien de DGA nu overlijdt, krijgt de partner een levenslang nabes- taandenpensioen van € 35.000.

De fiscale verplichting per ultimo 2006 bedraagt	€ 409.000
De waarde economisch verkeer exclusief indexatie bedraagt	€ 490.000
De waarde economisch verkeer inclusief indexatie bedraagt	€ 615.000

men mits in de toelichting de grondsla- gen worden opgenomen, gaan steeds meer accountants over op het tevens be- noemen van de bedrijfseconomische waarde. Veruit de belangrijkste reden is de adviesgevoeligheid van het DGA-Pen- sioenDossier anno 2006. De accountant is vaak degene die het pensioen in eigen beheer initieert. Zowel vanwege het fis- cale voordeel als vanuit de gedachte dat de DGA voorzieningen moet treffen t.a.v. pensioen, voor zichzelf en voor zijn ge- zinsleden. De risico's die samenhan- gen met het pensioen in eigen beheer zijn materieel. De bedrijfseconomische waarde geeft meer inzicht in de werke- lijke waarde van het pensioen, geeft de accountant dus ondersteuning aan zijn adviesrol, en moet daardoor het bewust- zijn bij de DGA vergroten. Ook de ver- mogensbeheerder zal vanuit zijn profes-

leeftijdscategorie	Man		Vrouw		
	duration	rekenrente	duration	rekenrente	
15	44	30	4,302	30	4,302
45	49	26	4,327	27	4,320
50	54	21	4,334	22	4,334
55	59	16	4,292	17	4,305
60	64	11	4,198	12	4,219
65	69	7	4,109	9	4,149
70	74	6	4,096	7	4,109
75	79	5	4,086	6	4,096
80	84	4	4,087	5	4,086
85	89	3	4,091	3	4,091
90	94	2	4,109	3	4,091
95	99	2	4,109	2	4,109
100	104	1	4,139	1	4,139
105	109	1	4,139	1	4,139
110	115	1	4,139	1	4,139

sionaliteit moeten weten wat de waarde van het pensioen is, aangezien dit direct het risicoprofiel van het beleggingsplan beïnvloedt. Met andere woorden: op microniveau vindt dus binnen het pensioenlichaam van de DGA matching plaats tussen de opbrengsten aan de actiefzijde en verplichtingen aan de passiefzijde.

De Hoge Raad heeft zich enige tijd terug uitgesproken over de toepassing van de bedrijfseconomische waarde van de pensioen indien er sprake is van overdracht van pensioenkapitaal tussen pensioenlichamen. Kern van het arrest is dat er, in tegenstelling tot hetgeen door de belastinginspecteur was betoogd, bij de overdracht van een open-index pensioen of een vast index pensioen, bij de berekening van de overdrachtswaarde wel rekening gehouden mag worden met toekomstige indexaties.

Afsluiting

De DGA kan zich aan de hand van, sec, de fiscale pensioenverplichting onmogelijk een compleet beeld vormen van zijn pensioenvoorziening. Hierin is een

belangrijke adviesrol weggelegd voor de accountant. De accountant is immers zijn primaire adviseur en veelal initiator van het pensioen in eigen beheer. De accountant kan zich de regisseursrol toe-eigenen in het pensioenadvies. De bedrijfseconomische waarde beoogt de DGA en anderen een reële waarde van het pensioen te tonen. Denk daarbij onder meer aan de overdracht van pensioenkapitaal tussen BV's, de waarde-bepaling bij echtscheiding en, last but

not least, de DGA gevoel te geven wat zijn pensioenen waard zijn. **An**

J.A.L. Borremans, partner van B&B Pensioenconsultants te Soest, gespecialiseerd in fiscale, juridische, actuariële en verzekeringstechnische pensioenadviesing aan ondernemers. Hierbinnen ligt het specialisme van de schrijver van dit artikel op de DGA-pensioenen in eigen beheer.

- 1 Zie ook www.pensioenconsultants.nl/nieuws voor een volledig overzicht.
- 2 De meest gebruikte pensioenbrieven zijn de modelbrieven van de Belastingdienst. Deze zijn uiteraard opgesteld om te binnen de kaders van de wet Loonbelasting te blijven.
- 3 Dezelfde redenen waarom levensverzekeraars leeftijdsterugstellingen toepassen, zijn van toepassing op het pensioenlichaam van de DGA, nl. het langer leven van toekomstige pensioengerechtigden dan op basis van de huidige overlevingstafels is te verwachten, autoselectie door gezondere verzekerden en de hogere welstandsklasse van verzekerden die hun 'lijf' ter verzekering aanbieden.
- 4 Het open geïndexeerde karakter betekent in de praktijk een voorwaardelijke indexatie. Deze wijze van indexeren komt overeen met hetgeen gebruikelijk is bij pensioenfondsen. Indien en voor zover er middelen zijn, worden de pensioenen geheel of gedeeltelijk aangepast aan het gestegen prijspeil.
- 5 Artikel 3.26 wet IB 2001.
- 6 RJ 271. artikel 330. De marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties met een duur die overeenkomt met de looptijd van de pensioenaanspraken, de 'duration'. De duration is de te verwachten looptijd van de pensioenuitkeringen en is dus afhankelijk van de gemiddelde leeftijd en leeftijdsverwachting van het onderhavige deelnemersbestand.
- 7 <http://www.statistics.dnb.nl/index.cgi?lang=nl&todo=Rentes> Kies hier T 3.9 Rentetermijnstructuur Financieel Toetsingskader (zero coupon rentes)
- 8 Hoge Raad, 14 april 2006

Zullen wij het ziektekostenrisico van u overnemen?

Werkt u met iemand die gedeeltelijk arbeidsongeschikt is of wilt u dat gaan doen? Dan staan wij achter u met een pakket garanties en voordelen. Zoals de no risk polis, die u compenseert voor de verplichte loondoorbetaling als de betreffende medewerker onverhoopt toch door ziekte moet verzuimen. Meer weten? Ga naar www.gekniptvoordejuistebaan.nl Daar vindt u onder "re-integratieinstrumenten" alle gunstige werkgeversvoorwaarden helder uitgelegd.

VOOR RE-INTEGRATIE EN TIJDELIJK INKOMEN

